

TAŞPINAR

SAYI

8

Daimî Yazıcılar

Lütfi Engin — Hüsnü İrkıl Ata — Sadettin Bayburi
Sabahattin Öz — Ahmet Ünal — Hayrettin Çizer
Bekir Sıtkı Sencer — M. Zihni Çerçel
Süleyman Hilmi Gönçer — Zeki Eler.

İÇİNDEKİLER

Başvekilin Hitabesi.

Hazin bir yıl dönümü.

Ailede çocuk terbiyesi.

Adanah Ziya'dan.

Millî varlık bakımından sağlık.

Duyurmalar.

Hüsnü İrkıl Ata

Lütfi Engin.

Bekir Sıtkı Sencer.

Dr. Zeki yalın.

T. P.

1 - Cümhuriyet ve devrimin anlam ve yapımı hakkındaki yazılarla, mahallî tetkikler ve Halkevlerinin giderine uygun yazılara dergimizin sayfaları minnetle açıktır.

2 - Münevver gençlerimizin vatanî ve ulusal mevzulara, memleket ve tabiat güzelliklerine ait yazıları için dergimizde yer ayırdık, ilgilerini ve yazılarını memnuniyetle bekleriz.

OSMAN CEMAL BAĞLAM'IN
TÜRK TARİH KURUMU'NA
ARMAĞANIDIR

GİLT : 8.

TASPINAR

SAYI : 82

Afyon Halkevi Tarafından

Her Ayın Ondokuzunda Çıkarılır.

İdare Yeri : Afyon Halkevi.

Haziran / 1940

Başvekilin Hitabesi

Başvekil Dr. Refik Saydam 2/Haziran/1940 Salı günü saat (20) de radyo ile aşağıdaki hitabeyi irat eylemişlerdir.

Sayın vatandaşlarım!

Bugün yine size hitap etmek bahtiyarlığımı duyuyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisi aylardanberi üzerinde çalıştığı Devlet bütçelerinin münakaşa ve müzakerelerini dün sabah tamamladı. Bunlardan biri daimî, diğeri fevkalâde olmak üzere yekûnu 337 milyon Türk lirasını geçen esas bütçeler, diğeri de yine yekûnları 87 milyon Türk lirasını bulan mülhak bütçelerdir. Bütün kalbimizle temenni ettiğimiz Türk milletinin refah ve saadetine ve yükselmesine matuf olan çalışmalarda Devlet dairelerinin muvaffak olmalarıdır. Bu, bütçelerin denk ve sağlam olarak tahakkuku için, bundan evvel de bahsetmiş olduğum bir takım vergi fedakârlıklarını, milletimizin ne kadar tabii bulduğunu ve millet vekillerimizin, mükellef vatandaşın tediye kabiliyetine uygun olması hususunda gösterdikleri alâkalarını burada minnetle söylemek benim için bir borçtur.

Millî Korunma Kanununun Neticelerinden Memnunuz

Dünyanın içinde çalkandığı buhranın bize de tesir etmemesine imkân yoktur. Hükûmetimiz aylardanberi bu inikâsın çeşitli gösterilerini önlemek için çalışıyor. Millî korunma kanununun muhtelif sahalardaki tatbikinden elde ettiğimiz neticelerden memnunuz. Evvelce de söylediğim gibi, ancak lüzûm görüldükçe tatbik sahasına konan bu kanunun bir çok faydalarını zamanla elde edeceğimize kani bulunuyoruz. Kömür havzasındaki iş mükellefiyeti kararı müsbet netice vermiştir. Bilhassa vatandaşlarımızın bir takım fena niyetli insanların kazanç maksadiyle yaptıkları ve

yapmak istedikleri hareketlere karşı daima uyanık bulunarak hükûmeti ikaz etmelerinden çok fayda görüyoruz. Buna mukabil de, vatandaşlarımızdan memleketimizde yapılmıyan, yani hariçten gelen tali derecede lüzümlü malları behemehal almak için ısrarda bulunmamalarını rica ederim. Asıl bu nevi taleplerdir ki, lüzümsüz yere sizleri zarara sokmaktadır.

Devletin gerek umumî ve gerek fevkalâde bütçelerinde en çok yer alan Vekâletin Millî Müdafaa olduğunu görüyorsunuz. Her iki bütçede yekûnu 150 milyon Türk lirasını bulan bu para ile Türk vatanının selâmetinin ve müdafaasının tamamlanmasına çalışıyoruz.

Politikamız Açık ve Dürüsttür

politikamızın ne kadar açık olduğunu da biliyorsunuz. Biz, Türk milletinin selâmetini güden bu politikadaki isabetten eminiz. Bize gelecek herhangi tearruzun berteraf edilmesi için çalışıyoruz.

Dahildeki emniyet ve itimadın, olduğu gibi temadisine dikkat ederken, bunu bozmak veya Türk emniyet havasını bulandırmak isteyenlere karşı da son derecede hassas bulunuyoruz. Biliyoruz ki, bizim idaremizde gizli iş olmadığı gibi vatandaşı herhangi bir hakından mahrum eden bir usul de yoktur. Radyonuzu açtığınız zaman her memlekenin kendisine göre yaptığı propaganda veya tefsirleri dinliyorsunuz. Türkün akli ve selim düşüncüsü bunların ne manaya geldiğini, ne istediğini çok güzel anlar. Vatandaşlarımızın bilhassa dikkat nazarlarını celbediyorum.

En Ufak Bir Taşkınlık Cezaya Çarpılacak

Sayın vatandaşlarım;

Size bir meseleden daha bahsedeceğim. Kendi maksatlarına göre hava yaratmak isteyen bir takım misafir ecnebilere son zamanlarda bahsedilmiye başlandı. Bundan da bazı endişelerin doğduğunu haber aldım. Vatandaşlarımız emin olabilirler ki, Türkiye'de kendi maksadlarını yürütecek muhit ve âlet bulamayacağına kani olduğum bu gibi faaliyetler üzerinde hükûmet daima dikkatli davranmaktadır. En ufak bir taşkınlığın derhal en ağır cezaya çarpılacağına ve herhangi böyle bir teşebbüsün olduğu yerde söndürüleceğine emin olabilirsiniz. Yalnız, vatandaşlarımızın da bu gibi ahvale karşı hükûmete yardımcı olmalarını rica ederim.

Vatandaşların birbirlerine emniyetlerini sarsmak bugünün mücadele usulleri arasındadır. Bu usulün tatbikatı bizim memleketimize kadar geliyor. Buna karşı müdafaanın temelini millî iman teşkil eder. Millî iman vatana tecavüz eden düşmana karşı zaferin temeli olduğu gibi fesat ve bozgunculuğa karşı da başlıca silâhtır.

Silâha Sarılmak Mecburiyeti

Vatandaşlarım;

Bizim haricî siyasetimiz vatanımızın selâmeti için en isabetli yoldur. Bugün harp hariciyiz ve öyle kalmak isteriz. Fakat bilmelisiniz ki, dışarıda mütemadiyen hazırlıklar artmakta ve ne vakit nereye karşı kullanılacağı belli olmıyan tertipler alınmaktadır. Bu sebeple vatan müdafaası için silâha sarılmak mecburiyeti bir an hatırınızdan çıkmamalıdır. İçeriden, dışarıdan gelen uyutucu telkinleri sert bir çehre ile reddetmelisiniz. Bugünün selâmet vasıtası birliktedir. Ve vatan müdafaası için nihayete kadar azimli olduğumuz hususunda hariçte kimsenin tereddüdü olmamalıdır.

Sayın vatandaşlarım;

Türk vatanının selâmetine çalışan, Türk milletinin selim düşüncesine güvenen hükûmetimizin size bugünkü maruzatı budur. Hepinizi hümetle selâmlarım.

Millî İman

Vatan Sevgisi

Kahramanlık....

İşte Türk Milleti....

Ümitsizlik , Korku , Tereddüt

İşte Türk Milletinin Bilemiyeceği Üç Şey

Hazin Bir Yıl Dönümü

Geçen yıl Sandıklı ve Dinar kaza merkezlerinde temsiller vermek üzere evimiz ar koluna mensup (23) gencin yolda bir kaza geçirerek içlerinden üçünün [Arif Demirer, Abdullah Tarakçı, Emin Çankaya] ülkü kahramanı olarak öldükleri günün [2 Haziran 1939] üzerinden tam bir yıl geçti. Halkevi idare heyeti bu ülkü kahramanlarını hiç bir vakit unutmamış ve onlar için bir ihtifal hazırlamıştır. İlk önce her birinin mezarı ayrı ayrı ziyaret edilerek kabirlerine çelenkler konulmuş sonra da kazanın vukua geldiği mahalle gidilmiştir. 14-15 inci kilometreler arasında şimendifer köprüsüne ve ikinci yol barakasına yakın bir mevkide, kazanın ne suretle meydana geldiği hazır bulunanlar tarafından izah edilmiş ve cesetlerin ele geçirildiği yerde de Halkevimizin feragatli azalarından (Salâhattin Kayal) ın aşağıda aynen derçettiğimiz ihtisasları büyük bir heyecan ve dikkat ile dinlenilmiştir. Bundan sonra hadise mahallinde dikilmesi tasavvur olunan Anıt için münasip bir yer arınmış ve geç vakit şehre dönülmüştür. Anıtın mahalli ve şekli hakkında ar kolu başkanı Rifat Öge ve arkolu azasından ressam Hayrettin Çizer'in verecekleri rapor idare heyetince de incelendikten sonra derhal işe başlanacaktır.

Salâhattin Kayal'ın ihtisaslarını aynen yazıyoruz:

Geçen sene iki Haziranda Afyon Halkevi ve onun çatısı altında birleşmiş gençlik ve bütün Afyon çok acı bir gün geçirmiştir. O gün; ne kadar kalplerimize derin bir yara açmış ise o nisbette de Türk gençliğinin vazife uğruna ülkü uğruna canlarını seve seve fedadan çekinmediklerini en korkunç badireler karşısında azmle ileri atıldıklarını isbat etmek suretile de kenilerine verilen vazifeyi yapmak aşk ve sevgisinin kalblerinde bütün kuvvetiyle mevcudiyetini göstermiş olmaları ve o nisbette acılarımızı dindirecek bir hadise olmuştu. O korkunç ve müthiş felâket Afyon Halkevinin bağrında yetiştirdiği üç kıymetli uzviyeti, Arif Demirer Emin Çankaya ve Abdullahı tabiatın biaman ve merhametsiz pençesi üç Haziranda aramızdan ayırdı. Fakat onların manevî varlıkları Afyon Halkının Afyon gençliğinin bütün milletin kalbinde yaşıyor ve yaşıyacaktır. Şu bulunduğumuz mahallin şurasında ge-

çen sene hayata gözlerini kapıyan bu aziz şehitlerin manevî huzurlarında onların saf, nezih ruhlarına saygı duygularımızı ifade etmek üzere yüksek huzurunuzu iki dakika sükûta davet ediyorum.

Geçen sene Halkevimiz temsil kolu Sandıklı ve Dinarda müsamereler vermek üzere hazırlıklarını ikmal etmiş iki Haziranda yola çıkmıştı. O gün daha sabahdan hafif bir sis tabakası Afyonun mavi semasını sarmış ufuk esmer bir örtüye bürünmüş o günün matemini evvelden sezmiş gibi her taraf kararmış, katra katra düşen yağmur damlaları göz yaşı halinde yere dökülüyordu.

23 gençten teşekkül eden gurup Halkevi önünde hazırlanan ve her iki tarafı şanlı Türk bayraklarıyla donatılan otobüse binmiş (Bayırız bizler hepimiz Anadolunun oyununa, kurbanız biz Anadolunun kuzusuna koyununa, senin için yüreklerimiz yanar ey Anadolu) mısralarını gür ve tok seslerle terennümederek binbir neşe binbir sevinç ve heyecan dalgası içerisinde yola çıkmıştır. Coşan ve kaynaşan bu gençlik gurubunun geçtiği caddelerde bütün halk millî bir heyecanın verdiği sürurla neşelenen bu gençlere mütebessim nazarlar atfediyorlar ve onları iltifatla teşyi ediyorlardı halkın bu teveccühkâr nazarları karşısında coşmuş olan gençlik aynı heyecanlı tezahüratla hastahane önüne geldiği zaman semanın dört tarafını saran siyah bulutlar gittikçe kesafetini artırıyor bidayette hafif hafif yağın danecikleri hastahane önüne geldiğimiz zaman şiddetlenmiş bulunuyordu. Yağmurun ve bu arada şiddetle esen rüzgârın tazyiki altında kafile durmadan ilerliyor olanca hızımızla esmerleşen ufka doğru atılıyorduk biz ilerledikçe tabiatın o büyük kuvveti azmimizi kırmak için o da şiddetini artırıyor otobüsün camlarını sağanak halinde yağın yağmur daneleri kamçılıyordu. Asrî mezarlığa geldiğimiz zaman dolu başladı fidanlık önüne gelindiği anda şosanın üzeri beyazlanmağa başlamıştı Kırkalı oğlu beline yükselmeğe başlanıldığı sıralarda sağ ve solumuzdan akan sular gittikçe artıyor ve bu arada önümüze çıkan küçük hayvanlardan bir kısmı otobüse sığınmak ister gibi yolumuzu kesiyorlardı bunlardan bir tanesinin akan sulara kapılarak yuvarlandığını görünce araba durdu.

(Ailede Çocuk Terbiyesi)

Lutfi Engin

" Halkevi idare hey'eti azasından Maarif müdürü Lutfi Engin'in, ihtiva „
" ettiği pedagojik kıymetleri itibariyle cidden faydalı bulduğumuz bir kon- „
" feransını bütün okurlarımızın istifadesine arz etmek istiyoruz . T.P .

Çocuklarımızın büyük bayramında sayın dinleyicilerimle (Aile-
de çocuk terbiyesi) mevzulu bir konuşma yapmak istedim .
Dinlemek lutfunda bulunan muhterem dinleyicilerime ve bu ko-
nuşmağa vesile olan Halkevimize bilhassa teşekkür ederim .

Mevzua başlamadan evel " terbiye „ mefhumundan anladığı-
mız manayı tebarüz ettirmek isterim :

Terbiye geniş manada; ferde; muhitine intibakı için yapılan te-
sirlerin heyeti umumiyesidir. Hayat muhite intibakla mümkündür
ohalde terbiye hayatın zarurî bir neticesi demektir. Hayvanların
yaşayacağı muhite intibak edebilmeleri için doğuşlarında beraber
getirdikleri sevki tabiiîleri kâfi geliyor. Çünkü intibak edeceği
muhit pek basittir. İnsan yavrusunun intibak edeceği muhit ise
iptidai cemiyetlerden medenî cemiyetlere doğru yükseldikçe mudil-
leşen, genişliyen ve derinleşen bir şekil alıyor. Böyle bir muhite
intibak edebilmek için sevki tabiiîler hiç bir zaman kifayet etmi-
yor. Olgun insanların yeni yetiştirilmekte olan nesil üzerinde inti-
bak keyfiyetinin temini yolunda rehberlik yapması icab ediyor .
Çocuğun intibak edeceği muhit ne kadar mürekkepse ne kadar
mufassal ve genişse yapılacak tesirler de okadar şumullü olur .

İptidai cemiyetlerde aile hayatının çocuk üzerine yapacağı te-
sir intibak edeceği basit bir cemiyet hayatı için kâfi geliyor. İn-
san cemiyetleri tekâmül ettikçe, meslekler arttıkça ana ve baba-
nın mürebbiyeliği kâfi gelmedi. Cemiyetin hayat ve istikbalinde
çok mühim rolü olan terbiyesini devlet müessesesi üzerine aldı.
Kendi gayelerine, istediklerine göre terbiye işinin de gaye ve he-
deflerini tayin etti .

Fertler ancak cemiyet içinde bulundukça bir kıymet ifade e-
derler. Medenî bir insanın hayatı herşeyden evel cemiyetin haya-
tına bağlıdır cemiyetin hayatı da kendisini teşkil eden fertlerin
cemiyetin gayelerine uygun bir terbiye almış olmasıyla mümkün-
dür. Bu içtimai hakikat karşısında şöyle bir netice çıkmış bu-
lunacaktır :

Çocuklarımızı kendi arzumuza göre değil cemiyetin istedikleri-
ne, gayelerine göre yetiştirmeye terbiye etmeye mecburuz .

Her cemiyetin kendi çerçevesi dahilinde muayyen gayeleri bu-
lunduğuna göre terbiyenin de cemiyetten cemiyete değişmiş ol-
ması zarureti vardır. Uzak maziye gitmeye lüzum yok .

Padişahlık devrinde terbiye telâkkisi padişaha körü körüne mu-
ti ferdleri yetiştirmekten ibaretti. Türkiye Cumhuriyeti yaptığı mü-
tavalı inkılaplarla eski cemiyetin hemen bütün kıymet hükümle-
rini, geri ahlâk telâkkilerini, yaşayış tarzını yıktı, yepyeni kıymet
hükümlerini taşıyan varlığıyla cihane hayret veren bir cemiyet
meydana getirdi. Kendi kendini idare eden bir halk idaresi ku-
ruldu. Böyle bir cemiyetin terbiye telâkkisi de hiç şüphe yokki
bambaşka olacaktı .

Türkiye cumhuriyetinin terbiye prensipleri cumhuriyetçi, milli-
yetçi, halkçı, devletçi, laik ve inkılapçı olmak üzere şekillenmiş
bulunmaktadır .

Çocuklarımızı terbiye ederken millî bir vazife yapmakta bulun-
duğumuzun hiç bir zaman gözden kaçırılmaması lâzım geldiğini
bilhassa işaret etmek isterim .

Cemiyetin en esaslı bir hayat şartı olan terbiye işini bu ga-
yeler etrafında kimler yapacaktır? Sualini artık sora biliriz. Der-
hal cevap vereyim: Aile terbiyenin temelini kuracak, iskeletini de
yaptıktan sonra mektep muhiti ve mensup bulunduğumuz cemiyet
hayatı bu binayı ikmal edecek. Dikkat buyrulursa terbiye işinde
en mühim vazifeyi aileye vermiş bulunuyoruz. Bütün terbiyeciler
bu esasta müttetikler. Aile ana, baba ve büyük kardeşler, bü-
yük ana ve büyük baba kademe kademe çocuk üzerinde tesirler ya-
pan birer mürebbidirler. Bunların başında ana gelir . Büyük ter-
biyeci Pestalotsi anayı en büyük ve başlıca mürebbi olarak gös-
termekte çok haklıdır. Türk milleti bu gün Atatürk'e medyunsa
Atatürk'ü de Türkmilletinin mukaddes anası bayan Zübeyde'ye
medyundur. Atatürkleri, İnönüleri takdis ederken fazlasile anala-
rını da takdis etmeye borçluyuz. Tarih bütün Türk kadınılığını
zaten takdis etmektedir. Türk milleti analarını anarken mukaddes
varlığı huzurunda haşyetle, minnet ve şükranla eğilir. Bütün bu
müsbet varlıklar yanında hatıralarımızın da bulunduğunu itiraf
etmek lâzım .

Sayın dinleyicilerim :

Terbiye işi bugün artık tesadüflerden kurtulmuş, çocuk ruhu gençlik ruhiyatı pedagoji pedaloji isimlerle ifade ettiğimiz bilgilerle ilmîleşmiş bulunmaktadır. Hangi noktalarda müsbet hareket ettiğimizi, hangi hususlarda yanlışlığımızı gösteren mihanik miyar mevcuttur. Eskiden çocuk büyük bir insanın küçülmüş bir nümunesi olarak düşünülür, terbiye tarzı da bu düşünceye göre biçim alırdı. Bugün çocuk ruhu bize çocuğun bedeni, düşüncüsü, hisleri ve hareket tarzları itibarile büyük insandan tamamen farklı orjinal bir varlık olduğunu her çocuğun da irsî hususiyetlerine göre birbirisinden ayrı yaratılışda bulundugunu göstermiştir. Çocukluk ta hayata hazırlık için bir çiraklık devresidir .

Terbiye bakımından çocuğun, umumiyetle insanın, üç veçhesi vardır:

- 1 — Uzviyeti — Bedeni —
- 2 — Manevî varlığı
- 3 — İctimaî varlığı

Bu üç esasa göre terbiye de üç veçhe göstermiş olacaktır.

- 1 — Bedenî terbiye
- 2 — Fikrî, hissî iradî terbiye
- 3 — Ahalâkî ve meslekî terbiye

Çocuğun bedenî ruhî ve içtimaî varlığı nasilki bir bütün ise bedenî, ruhî ahlâkî terbiyesi de bir bütündür.

Tek başına bedenî inkişafı veya manevî varlığın inkişafı bir mana ifade etmez. Terbiyede tam bir ahenk uygunluğu olmalıdır.

Bir millî camiada her ferdi iyi bir vatandaş daha sonra iyi bir meslek adamı olmak üzere hazırlamalıyız .

Eyi bir vatandaşın vasıfları ne olabilir? bedenî sağlam, fikren ve ahlâken iyi düşünür, daima cemiyetin prensiplerine mutidir, içtimaî vazifelerini yapa bilecek ehliyet ve kabiliyeti kazanmıştır.

Ailede terbiyenin ilk hedefi eyi vatandaş yetiştirmek olacaktır.

Terbiye ne zemandan başlamalı?

Terbiye beşikten hatta çocuk ana rahmine düşmeden evvel başlar. Babanın hastalıklı veya sıhhatli olması ananın gürbüz ve sağlam bulunması, gıdasında itina göstermesi doğacak çocuk üzerinde büyük tesirler yapar.

Çocuk doğar doğmaz terbiyevî müdahale de başlar. ilk ve en büyük mürebbi ana olduğuna göre ananın çocuk bakımını bilmesi terbiye usul ve kaidelerine vakıf bulunması bu kaideleri inanarak tatbik etmesi yalnız analığın icabatından değil aynı zamanda yarın cemiyete eyi ve faydalı bir unsur yetiştirebilmesi dolayısıyla büyük bir ehemmiyet taşımaktadır.

Bu hususta yaya bulduğumuzu, halâ eski ananın esiri olduğumuzu pek acı birşekilde itiraf etmek mecburiyetindeyiz.

Bilgisizlikten dolayı ilk yaşlarda gaip ettiğimiz çocukların sayısı pek çoktur. kefeni yırtabilenler arasında da yine bakımsızlıktan, bilgisizlikten doğan bir sürü kusurlu çocuklar bulunmaktadır.

Sayın dinleyicilerim.

Bir milletin toprağının üstünde, derinliklerinde, suyunda hesapsız hazineleri servetleri bulunabilir. lâkin bu servetler yanında bir milletin en büyük serveti hiç şüphe yokki çocuklarıdır. Bedenen sağlam, fikren ve ahlâkan hüvvetli bir nesil nasıl ümitli bir istikbal ise, bedenî cılız, fikren ve ahlâkan zaif bir nesil de okadar tehlikeli bir unsurdur. Her ana ve baba çocuğun terbiyesine baktıkça bu milî endişeyi de daima göz önünde bulundurmalıdır.

Çocuk esirgeme kurumu (Analara Öğütler) adıyla çocuk bakımı hakkında broşürler çıkarmıştır. Müttehassıs doktorlarımıza yazdırılan bu broşürler her ay için ayrı ayrı olmak üzere bakım yollarını göstermekte ve istiyenlere meccanen verilmektedir. Analarımıza bilhassa tavsiye ederiz.

Çocuğun mektep çağına kadar yani 7 yaşına kadar aile içinde ve arkadaşlık muhitinde kazandığı seciyeden hayat müddetince kazandığı çok mühim tesirleri vardır. Denebilirki karakter çatısı bu yaşlarda kurulur. Eyi veya fena itiyatlar hayat müddetince müessiriyetini muhafaza eder. Bir çok analar ve babalar çocuklarının şu veya bu huylarından şikâyet ederler. Bilmezlerki bunun yegâne sebebi kendileridir. Çocuklarımızın hayattaki muvaffakiyet veya ademi muvaffakiyetlerinin büyük bir kısmını kendi elimizle hazırlamış bulunuyoruz .

Çocuk hayatını doğduğundan itibaren takip edelim bu husustaki ilmî mütale'alarla yaptıklarımızı karşılaştıralım.

İlk yaşlar inkişaf yaşıdır. Çocuğun kol ve bacaklarının sımsıkı

sarılması beden inkişafına mani olur.

Hayat nizam ve intizam ister. Çocukların emzirme, uyku ve banyo ihtiyaçlarının bir nizam altında bulunması vakitli vakitsiz bu işlerin yapılması hayat şartlarına muhalif bir harekettir. Daha ilk günlerden verilecek bu hayat intizamı ile kazanılan itiyadın bedenî ve ruhî inkişaf üzerinde mühim tesirleri görülür.

Çocuğu henüz vakti gelmeden ayakta durdurmak isteyen anneler vardır.

Vücudun ağırlığına tahammül edemiyerek çarpılan bacakların farkına varmazlar gürbüz olmak istidadında bulunan bir çocuk böylece kusurlu yapılır.

Bazı aileler yine zararlarını bilmeden çocuklarının lisanları üzerinde de menfî tesirler yaparlar. Meselâ bir az pepe konuşan çocukların sözleri ailenin hoşuna gider. Zaman zaman o sözleri tekrarlatmaktan zevk alırlar. Bu şekilde çocuğun kelimeleri yanlış telaffuzuna yol açmış bulunurlar.

Bu arada çocuğun yaramazlık hallerinin önüne geçmek için umacı, peri hikâyelerle ve bazan da bir yere gizlenerek tuhaf sesler çıkarmak suretile çocuklarını susturmak isteyen aileler de vardır. Bunlar hakiketen ilerisini düşünmeden çocuğu bütün hayat müddetince sürebilen korkaklığa alıştırmış bulunurlar.

Bazı aileler çocuklarını vakti gelmeden olgun görmek isterler bu zoraki müdahale çocuğun tabîi tekâmülüne engel olabilir. Yine çocuk ruhiyatı göstermiş tirki çocuk hayatı muayyen alâka devrelerine ayrılır. Bu alâka uzviyetin muayyen tekâmül devresinde kendiliğinden tezahür eder. Bizim müdahalemiz ancak bu doğacak olan alâkanın inkişafı için müsait zemin ve fırsatlar hazırlamaktan ibaret olacaktır.

İlk yaş: idrâk alâkası:

Çocuk bu devrede hassaları yardım ile muhitini öğrenmeğe çalışır. Terbiyeciler bu yaşta hassa uzuvlarının iyi işlemesine yardım edilmesini isterler. Bu alâka diğer yaşlarda da şüphesiz devam edecektir.

2— 3 yaş: lisan alâkası:

Bu devrede çocuk kelime toplamağa çalışır. Öğrendiği kelimeleri tekrardan büyük zevk duyar. Yanlış müdahale yapılmaması lâzımdır.

3 — 4 yaş: soru alâkası:

Bu devrede çocuk etrafındaki eşya hakkında bu neye yarar gibi bir sürü sualler sorar. Çocuğun tatminine çalışılmalıdır.

Alâka devrelerinin hususiyetlerinden uzun boylu bahsetmeğe vaktimiz müsait değildir. Ana hatları saymakla iktifa ediyorum.

Çocukluk devrinin bir hususiyeti de daima hareket halinde bulunuşudur. Faaliyet bu devrenin başlıca karakteridir. Çocuk bu ihtiyacını oyun şeklinde tatmin eder. Oyun çocuğun bedenî ve ruhî inkişafı için en mühim bir gıdadır.

Ailelerimizde ekseriya oyunun manası ve sebebi anlaşılmadığı için yalnız bir yaramazlık tezahürü olarak görülür. Oyun hayata hazırlık yolunda yapılan mümareselerdir. Bu hareket halinde çocuk yalnız bedeninin değil aynı zamanda ruhunun da inkişafını temin etmiş olacaktır. Nefse itimat, başkasının hukukuna hürmet, sabır ve metanet gibi bir sürü yüksek içtimai duyguları çocuk oyun vasıtasile elde eder.

Oyundan menedilen çocuk ağzından lokması alınan adama benzer oyun aynı zamanda sıhhat ve neşe alâmetidir. Aileler çocukları oynamadığı zaman endişe etmelidir.

Oyuncakların da ruhî inkişaf üzerinde büyük hissesi vardır. Çocukta ekseriya oyuncağı kırmak arzusu mevcuttur. Bu arzu kırmak yıkmak arzusundan ziyade oyuncağın mahiyeti hakkındaki tecessüs hissini tatmin etmek ihtiyacından doğar. Bununla beraber çocuğa oyuncaklarını iyi muhafaza etmesi itiyadı da verilmedir. 7 yaşına kadarki devre masal devri de derler. Çocuklar bu yaşlarda masallardan pek hoşlanırlar. Çocuk muhayyesinin inkişafında çok büyük rol oynaması itibarile masalların mühim bir hizmeti vardır. Bu ihtiyacı da tatmin etmeğe çalışılmalıdır.

Çocuğun ruhî inkişafında âmil olan sebeplerden birisi de taklittir. İlk yaşlarda çocuk ne görürse aynen taklit eder. Çocuğun iyi olmasını isteyen ana ve baba bir kelime ile mürebbî herşeyden evvel kendi hareketini ölçüye koymasına lazımdır. Yaptığı her işte çocuğunun da kendisini taklit edeceğini hiç bir zaman unutmamalıdır.

Ailedeki geçim tarzı ana ve baba arasındaki samimi bağlar veya aile içindeki hırıltı, gürültü çocuğun ruhî varlığı üzerinde

müsbet veya menfi tesirler yapmaktan hiç bir zaman hâlî kalmaz çocuğunun hayatını düşünen ana ve baba her şeyden evvel yuvalarından geçimsizliği kovmalıdır. Ev eşyasının nizam ve intizamı çocuğun ruhî hayatı ve intizamı üzerinde şuursuzca tesirler yapar.

Çocuğun arkadaşlık muhiti de ailenin gözünden kaçmamalıdır. Üzüm üzüme bakarak kararır derler bu düstur arkadaşlık muhitinde bilhassa kendisini gösterir .

Buraya kadar çocuğu yalnız bir fert olarak düşündük. Halbuki çocuk bu günden aile teşkilâtının bir uzvu olduğu gibi bilhassa yarın büyük cemiyet hayatının bir unsuru olacaktır. Cemiyet disiplini yeridir. Çocuğun daha küçük yaştan disipline alışması hayatındaki muvaffakiyetinin mühim âmili olacaktır .

Çocuk üzülmeyin diye her dediğini yapan, müfrit şefkatden dolayı onu nazlı yetiştiren ana ve babalar çocuklarına karşı da en büyük kötülüğü işlemiş sayılırlar. Yüz gören, nazlı yetişen çocuklar ictimai hayat için zarurî olan nefse itimat etmek muhitine saygı göstermek, emre itaat etmek gibi en mühim ahlâk kaidelerinden mahrum yetişirler. Evlat için hakikî sevgi, çocuğuna eyi istikbal hazırlamak demektir. Çocuklarını nazlı yetiştirenlerin onların istikbaline balta vurduklarına, çocuklarına karşı eyilik yerine kötülük yaptıklarına inanmalıdır .

Bazı ailelerde, çocuğun her hangi bir kabahatine baba darıldığı zaman ana arka çıkar. Bunun akside olabilir: Bunun bilhassa tehlikeli olduğunu işaret etmek isterim .

Çocuğa bir şey yapması veya yapmaması yolunda emirler verirken bunun çocuk tarafından yapılıp yapılamıyacağını peşinen düşünmek lâzımdır. Çocuk tarafından yapılması mümkün olamıyan emirleri katiyyen vermemelidir. Emir edilen şeylerin de her halde yaptırılmasını temin etmelidir çocuk bilmelidirki verilen emirleri yapmak tabiat kanunları kadar zarurîdir. Aynı şeyi bazan hoş, bazanda hiddetle karşılamak zararlıdır. Mukabil hareketlerde da ima ittirat olmalıdır .

Çocuğun kabahatini birden bire yüzüne vurmak ta doğru değildir. Çocuk telkine çok müsaittir bir kabahate şahit olduğu zaman eyi çocukların nasıl hareket etmesi lâzım geldiği hakkında telkinlerde bulunmalıdır. Bu hususta ahlâkî hikâye ve masalların da büyük rolü vardır .

ADANALI ZİYADAN

- 29 -

DERLİYEN

Bekir Sıtkı Sencer.

Adanalı Ziyadan Hamâsî bir parça

Şahibazı devlete şehperleriz
afitabi nusrete hâverleriz
cenk meydanında şirinerleriz
sinei hasma şikâf averleriz

aç gözün bak, biz er oğlu erleriz
yıldırımından yılmayan askerleriz

Küsfe diz gerçi hengâmi hazar
bir de gel bak, neymişiz rûzi sefer
kükrek aslandır o günde her nefer
süngümüzden hun olur seyli zafer

Hasma karşı can yakar askerleriz
dehşetefşâni kulûp ejderleriz

Düşman âteş olsa biz deryaberiz
sinemiz pürçuş, azme masdariz
sâbitiz, merdîneberdiz, safderiz
canfedayız, peyrevani hayderiz

aşk ile pür neş'e cengâverleriz
hak yolunda hep fedâyi serleriz

Kinimiz yoktur, salâha mailiz
câni âdâye belâyı hailiz
bakmayız âdîliğe âlîdiliz
bak vatan bahsinde emmâ sailiz

gayreti namûsda berterleriz
serbeser biz intikam efserleriz

Yekvücûdüz kalâi âhen misal
durmasın ürsün kilâbi ihtiyal
Böyle bir günde nedir mâlûmenal
tek vatanda olmasın jengi melâl

ey vatan candan sana çâkerleriz
emrine âmade fermanberleriz

MİLLÎ VARLIK BAKIMINDAN SAĞLIK [*]

Dr. Zeki Yalın

[80 inci sayıdan devam]

Bazen bu iki âmil şahsın tekâmülünde verasetten daha ziyade rol oynar. Muhit - sıhhat muhit ile sıkı sıkıya alâkadardır . Çok kere irsiyete atfedilen arızalar muhitin doğurduğu şeylerdir . Muhitin tesiri daha ziyade fakir halk tabakasında görülür. Sebebi de yalnız fakirlik olmayıp arkadaşı cehaletle beraber rol oynar mamafi gayri müsait muhit yalnız fakirlere münhasır değildir . Yüksek sosyete arasında da muayyen bir tip vardır ki bunlara da fakirler gibi acımak lâzımdır. İklim, deniz, ormanlar ve toprak gibi muhit tesiratinin zararlı cihetleri tamamen izale edilemezse de kısmen tadil edilebilir. Fakir mesken şeraiti, eksersizden temiz havadan mahrumiyet, eski tozlu dükkân ve fabrikalar, temiz gıda ve su mahrumiyeti, temizlik noksanlığı, haddinden fazla çalışma saati ve saire gibi şeylerin ise kanunlarla veya herhangi bir surette sıhhata zarar vermiyecek bir tarzda tanzimi mümkündür .

Fakat şahsın sıhhatına muhit ve verasetin tesiri kadar mühim olan diğer bir keyfiyet te bizzat kendi bilgisi ve kendi kendini sevk ve idaresidir. Şahsî ihtimamsızlık, bilgisizlik ve ihmâl sebebi ile kendilerini tamamen sevkitaîye bırakanlarda sıhhat çok tehlikelere maruzdur. Ohalde sıhhat meselesi kanunlarla nizam ve kaidelerle verasetin tanzimi ve muhitin tashihi ile halledilecek bir mesele olmayıp fertlerin ayrı ayrı talim ve terbiyesinde buna yardımcı olmalıdır. Eğer halkda içtimâî ve millî bir duygu teşekkül edebilmiş ve bu yolda şuurlu bir itiyat teessüs edebilmiş ise bu teşkilatın ve kanunların yükü çok zayıflemiş olur.

Meydana getirilen yeni müesseseler ve teşkilatına karşı gösterilen bazı müşkilât ve şahsın kendi sıhhatını ihmal etmesi sırf cehaletten ileri gelse idi iyi bir talim ve terbiye ile bu mesele de halledilebilirdi. Fakat bazan da bir kısım insanlar sıhhat kanunlarını ve kaidelerini bildiği ve bunların faydelerini kavradığı halde itiyat edinmediği ve ya kendi menfaatine uymadığı için bunlara lâkayt ka-

[*] Halkevimizde verilen konferanslar serisinden.

DUYURMALAR HÜKÜMETİN ALİCENAPLIĞI

Belçika toprakları üzerinde kanlı savaşlar yapıp durur iken yeni haberleri dinlemek üzere radyoların başına toplanan büyük bir kalabalık, harp haberleriyle beraber radyomuzun buralarda

lrlar. Ne mekteplerde okutulan derslerin ve ne de konferansların kat'î bir deva teşkil etmediğini burada itiraf etmek lâzımdır . O halde bunların hepsinden daha mühim olarak yetişen gençliğin millî bir duygu ve ruh ile beslenmesi lâzımdır ki biz bu duyguya ideal diyoruz. İnsanların tarzı hareketini sevkitaîlerle ve ya kanunî zaruret korkusu ile düzeltmekten ziyade ülkü kuvvete tanzim etmek daha hayırlı ve makuldur . Her ne kadar dünyanın en medenî memleketlerinde bile cemiyete nizam vermekte kanunların ve kanun korkusunun büyük bir rolü varsa da bunun da kâfi bir kuvvet olduğunu zan etmemelidir. Şahıs ne zaman kendisine ceza hükmedecek muhitin haricine düşerse yine keyfî hareket edebilir . Ve bu gibi cemiyet menfaatini takdirde gafil bulunanlar ülkü yolunda terbiye edilmediklerinden sevkitaîden aldıkları muzir kuvvetlerle cemiyet nizamını boza bilir .

Halbuki ülkü kolu bir çok arzu ve hareketleri icabında tadil ve icabında kuvvetlendirerek insan tavrı hareketini zekâ ve idealin canlı bir ifadesi haline koyar. Bir cemiyetin değeri de yetiştirdiği bu gibi idealist adamların çokluğu ile ölçülür. Medenî memleketlerde bu gibi adamlar daha çoktur .

Bir insanın basit bir sevkitaî ile mi yoksa yüksek bir ideal kuvveti ile mi hareket ettiğini gösteren en iyi miyar, kısaca bir insanın yüksek bir insan hayatı yaşadığına en iyi delil o adamın sıhhî kaidelere riayeti derecesinden anlaşılır. Sıhhî kanun, nizam ve kaidelerin yalnız okutulup öğretilmesiyle eğer bu mesele hal edilmiş olsa idi iş çok kolaylaşırdı. Fakat maaalesef herkes tarafından gayet iyi bilinen bir çok sıhhî kaideler cahil veya zeki bir takım gafil ve sevkitaîisine mağlup insanlar tarafından mütemadiyen kırılmaktadır. Bu gün hakikaten sağ yaşamağa ait elde bir çok müsbet bilgilerimiz olmakla beraber yanı başında bu bilgilere yakın hayvanî tabiatımız sönmemiştir .

tahsilde bulunan Türk çocuklarının sağlığı ve emniyeti hakkında neşriyatta bulunduğunu da bilirler ...

Bu sağlık haberlerini yalnız alâkalı olanların minnet ve şükran ile karşılayıp diğerlerinin bu neşriyattan bir mana çıkaramadığına asla hükmedilemez. Bir haftadan ziyade hemen her gün üst üste yapılan bu sağlık ve emniyet neşriyatında biz Türk milletini kayıtsız şartsız bugünkü Cumhuriyet rejim ve hükûmetine bağlayan ve onu tek bir kitle halinde hükûmetinin arkasında kaya gibi durmasına sebep olan âmilleri buluruz . Radyomuzun bu gibi sağlık ve emniyet neşriyatının ilk defa geçen Eylül ayı içinde " Polonya „ da vukua gelen harpler esnasında yapıldığını işitmiş idik. O vakit radyo Varşuva sefirimiz Cemal Hüsnü'nün sağlık haberlerini vermiş idi. Devletin hariçteki en büyük bir memurunun hayat ve sağlığı ile alâkadar olmasını tabii bulanlar bu hadiseye büyük bir kıymet ve ehemmiyet atfetmiye bilirler idi. Fakat bugünkü devletin ve cümhuriyetin en büyük bir vasfı (Halk Hükûmeti) olmasıdır . Cümhuriyeti en iyi manasıyle (Halk için, Halk eli ile, Halk hükûmeti) diye tarif edebildiğimize göre sınıfsız imtiyazsız kaynaşmış bir halde bulunan Türk milletinden bir tek sefire karşı tatbik edildiği zannolunan bir muamelelenin günü ve zamanı gelince o kitlenin birer ferdi olan Türk talebesi hakkında da mebzulen izhar edildiğini görmek, sadece terbiye ile tedris ile alâkası olanları değil onlar kadar düşünmek ve anlamak iktidarını haiz olan herkesi de galeyana, heyecana ve sarsılmaz bir bütünlüğün verebileceği en büyük ümitlere itminanlara sürüklemiştir .

Bu neşriyatta C. H. P. sinin en güzel vecizelerinden birisi olan (Hepimiz birimiz, Birimiz hepimiz için) düsturunun da yer bulduguna seviniyoruz. Cikan harbi sonunda cereyan eden hadiseleri düşündükçe de bu sevincimiz artıyor . Mütareke aktını müteakıp günlerde Almanyada tahsilde bulunan talebelerimizin o zamanki hükûmet tarafından arandığını ne gördük ne işittik . Bilâkis resmî makamlara müracaat edildiği vakit kendi başınızın çarelerine bakınız bizden hiç bir şey beklemeyiniz denildiğini de pek iyi biliyoruz. Bu itibar ile hükûmetin bu âlicenaplığını şükran ile kaydetmeyi bir vazife saydık.

HALKEVLERİNİN ÇIKARDIKLARI DERGİLERİ

AŞAĞIYA YAZIYORUZ.

Halkevlerinin Adı	Derginin Adı	Halkevlerinin Adı	Derginin Adı
Halkevleri (Ankara)	Ülkü	İzmir	Fikirler
Adana	Görüşler	Konya	Konya
Afyon	Taşpınar	Manisa	Gediz
Antalya	Türk Akdeniz	Merzifon	Taşan
Bafra	AltunYaprak	Mersin	İçel
Balıkesir	Kaynak	Milâs	Yeni Milâs
Bursa	Uludağ	Muğla	Muğla
Burdur	Burdur	Niksar	Ülker
Denizli	İnaç	Trabzon	İnan
Elâzığ	Altan	Samsun	19 Mayıs
Eminönü	Yeni Türk	Sinop	Dıranaz
Eminönü	Halk Bilgisi Haberleri	Niğde	Akpınar
Gireson	Aksu	Yozgat	Bozok
Isparta	Ün	Kayseri	Erciyeş

ABONE:

Seneliği (120) kuruş Abone için Halkevine baş vurulmalıdır.

İmtiyaz Sahibi : Ahmet Sami Onur.

Neşriyat Direktörü : Yahya Akın.

Basıldığı Yer : Doğan Basımevi - Afyon.

C-H-P
AFYON HALKEVİ
REİSLİĞİ

Murat molla kitapsarayı
İstanbul

Tayyareye Yardım Edelim !
Çünkü; rahat ve mesut bir vatan, seması
tehlikesiz olan yerdir.

